

גליון 753
שנה ט"ז תשפ"ו

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

פעם אחת חלם רבי שמעון בר יוחאי חלום בליל ראש השנה. כי בני אחותו יידרשו לשלם בשנה זו 600 דינרי זהב לממשלה בתור מס. רצה רבי שמעון להציל את קרוביו מההפסד הכספי הגדול. מה עשה? במשך השנה הוא שלח גבאי צדקה אל ביתם, והפציר בהם לתת צדקה יותר מרגילותם. כששאלו אותו לסיבת הדבר, אמר כי "מוטב לתת צדקה ליעקב רעב, מאשר לעשוי שבע". כן ביקש מהם לרשום כל סכום שהם מוציאים לצדקה. לקראת סוף השנה הגיע גייס של חיילים לעיר, והמפקד הטיל מס כבד על התושבים האמידים. על בני אחותו של רבי שמעון הוטל מס בסך 600 דינרי זהב. כשסירבו לשלם את הסכום הגבוה, הם הובלו למעצר. הנשים המבוהלות רצו מיד אל רבי שמעון בר-יוחאי וסיפרו לו על המעצר. הוא הרגיע אותן, ואמר להן ללכת ולהביא אליו את הרשימה של סכומי הצדקה שחולקו על ידם במשך השנה. כשערך את החשבון הוא גילה שהם נתנו לצדקה 600 דינרי זהב – פחות שישה דינרים. "לכו והביאו לי שישה דינרים, ואני אסדר את העניין", אמר רבי שמעון. הנשים הביאו ששה דינרים, ועם הכסף בידו, הלך רבי שמעון אל סגן המפקד ואמר לו קח לך שישה דינרים אלו, עשה מעשה טוב וגם לך יהיה קצת כסף בכיס". למרבה הפלא, הסכים הסגן והוא שיחרר את היהודים. בדרך הביתה אמרו האחים לרבי שמעון: "כעת אנו מבינים מדוע הפצרת בנו לתת לצדקה, אך מדוע לא סיפרת לנו שזו גזירה מן השמים, והיינו נותנים את כל הכסף בעונג ובשמחה?" "אם הייתי מספר לכם" השיב להם הדוד, "הייתם נותנים את הצדקה על-מנת להינצל מהגזירה. אני רציתי שתתנו את הצדקה 'לשמה'. דעו לכם כי כל הוצאותיו של האדם נקבעות בראש השנה, ולכן כדאי להרבות בנתינת צדקה, כדי שזכות הצדקה תגן עלינו ותמלטנו מכל גזירות קשות ופורעניות.

פרשת השבוע

מעט ושוב אמר, ועכשיו הפחיתו שוב וממה שנשאר שמרו מכל משמר, קבלו עליכם באמת ובתמים, וכך תהיה הקבלה אמיתית ותלווה אתכם כל ימי חייכם.

יכון בחסד כסאך ותשב עליו באמת

הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א סגורם של ישראל היה אזהבם ומליץ טוב בעדם לפני אביהם שבשמים. דרכו בקודש בשעה שהוא עובר לפני התיבה היה מפסיק מתפילתו, ומתחיל מרצה דברים לפני הקב"ה כאדם המטעים דבריו לאוזן חברו, כבן המתחטא לפני אביו. פעם אחת במוסף של ראש השנה כשעמד רבי לוי יצחק ב"ונתנה תוקף" והגיע ל"יכון בחסד כסאך ותשב עליו באמת" הפסיק מתפלתו והתחיל מרצה דברים לפני הקב"ה: "רבון העולמים רצונך שכסא כבודך יכון לפניך ותשב עליו באמת, שתהא ישיבתך ישיבת כבוד כראוי למלך מלכי המלכים, תגזור וגזירותיך יתקיימו. הווה מתנהג עם בניך במידת החסד ובמידת הרחמים, וגזור עלינו גזירות טובות ישועות ונחמות, שאילו אם תתנהג עמנו במידת הדין ותגזור עלינו גזירות רעות חלילה, לא יכון כסאך לפניך ולא תשב עליו באמת, שכן צדיקי הדור לא יניחו לישב על כסאך אתה תגזור והם יבטלו, לפיכך אני מפיל תחינתי לפניך מלך חי וקים "יכון בחסד כסאך ותשב עליו באמת"

לב נשבר נמצא רק בישראל

בראש השנה, כשנכנסו הרה"ק שר שלום מבעלזא זיע"א עם בנו הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זיע"א לבית הכנסת להתפלל, אמר אביו מרן מהר"ש לבנו, שם עומדים שני יהודים ומשוחחים, לך ושמע על מה הם מדברים. חזר ואמר ששמע אחד אומר לחברו, אוי היום ראש השנה, במה אנו באים לפני מלך מלכי המלכים? אמר מרן מהר"ש שבכך ביטלו קיטרוג שהיה בשמים, על כל המלצות הסניגור על עם ישראל ענה המקטרג, טען הסניגור ישראל נותנים צדקה, השיב הקטרג גם הגויים נותנים צדקה, ועוד כהנה וכהנה. רק כאשר אמר הסניגור שלישראל יש לב נשבר, לא יכול המקטרג לעמוד כנגדו, לפי שלב נשבר נמצא רק בישראל, ויהודים אלה הם שביטלו את הקיטרוג בשמים.

קבלה לקראת יום הדין

מסופר: ערב ראש השנה בא הרה"ק רבי ליב חסמן זיע"א משגיח ישיבת חברון לפני תלמידיו, והוכיר להם לקבל על עצמם קבלה לקראת יום הדין, מעשה טוב, הידור או דקדוק במצוה, שישתדלו לקיימו במשך השנה הבאה עלינו לטובה. הרהרו התלמידים וכל אחד קבל על עצמו בינו לבינו קבלה אחת. אמר להם המשגיח עכשיו הפחיתו מחצית מן הקבלה שקבלתם. המתין

זמני השבת

זמני יציאת החג

ירושלים: 7:26 ת"א 728 ר"ת: 8:04

ראש השנה

זמני כניסת השבת

ירושלים: 6:16 ת"א: 630

מעשה אשנה את דרכי ואשובה אליך

היו אלה הימים האחרונים של חודש אלול, האווירה של הימים הנוראים כבר נישא בחלל, עקרות הבית כיתתו רגליהן בין דוכני השוק כדי להשלים קנייתו של פריט נצרך לתבשילי החג, או של אחד מאותם המינים הנאכלים לפי מנהג ישראל בליל ראש השנה, הגברים, אלו שפרנסתם הכריח אותם לשוט במרחקים, כבר שבו לבתיהם כשהם נושאים בחיקם את צרור הכנסותיהם הדל והיקר, והאחרים אף הם התקינו עצמם לקראת הימים הקרבים, מי בתיקון בגד חדש לחג, ומי בסיוד כותלי הבית ושיפוץ הטעון בו תיקון.

גם בבית מדרשו של מורינו ה"בעל שם טוב" הקדוש זיע"א הכינו עצמם החסידים לקראת הימים הגדולים הקרבים ובאים, אף כי ברור שהכנותיהם של אלה לא הסתכמו אך ורק בהכנות גשמיות, שם עסקו בעיקר בכיבושה של הנפש והמתינו בחיל וברעדה לחוג את הימים האלו בצל רבם הבעל שם טוב. אך כעת התקינו עצמם החסידים לקראת תפילת ערבית של יום חול.

הבעל שם טוב נכנס בשעה היעודה לבית המדרש, אבל במקום לפנות אל מקום תפילתו הקבוע, פנה לפתע אל עבר ארון הספרים, הוציא מתוכו ספר כלשהו והחל לעיין בו בריכוז רב, איש מהחסידים לא העז להפריע לרבי או אפילו לרמוז לו על זמן התפילה שהגיע, הדקות נקפו ונדמה היה כי עם כל דקה שחולפת מעמיק הבעל שם טוב את עינו בספר. על פניו ניכרה התרגשות רבה, ולכולם כבר היה ברור כי העיכוב בתפילה איננו עניין מקרי, אלא דבר מכונן הוא.

חלפה שעה ארוכה, ואז כאילו ניעור הבעל שם טוב מתוך עולם אחר, החזיר את הספר למקומו, ופנה בצעדים זריזים לעבר מקומו, אך גם התפילה עצמה הייתה שונה באותו ערב מבכל יום אחר, הבעל שם טוב התפלל באריכות יתר ובדבקות מיוחדת במינה, וניכר היה שמשוהו מתרחש בנפשו של הצדיק.

תמה לה תפילת ערבית, פניו של הבעל שם טוב האירו באור עילאי, החסידים הצטופפו סביב רבם והבעל שם טוב שחש באווירת הסקרנות שאפפה את הכל, פתח את פיו וסיפר: באחת מערי האזור חי לו אדם שגדל והתחנך בבית יהודי חם, אך כשהתבגר נטש את דרך הישר והחל מתרועע עם שכניו הגויים, אט אט התערב ביניהם והיה לאחד מהם. חלפו שנים ארוכות במהלכן הספיק האיש לעבור את כל העבירות שבתורה, כה רחוק היה האיש, עד שלא זו בלבד שמצפונו לא נקפו בשעה שהיה עובר עבירה כלשהי, אלא אדרבה כל הודמנות שכזו הייתה אף מסבה לו הנאה מרובה, בתחילה היה אמנם זקוק למעשים אלו כדי לבעוט בעברו, אבל בהמשך כאילו שכח לגמרי את מוצאו ואת גרסת ינקותו, הוא אף נטש את עיר מגוריו ועבר להתגורר בסביבה שבה לא היו מצויים יהודים כלל.

לרגל ענייניו נאלץ היה בימים אלו לנסוע לעיירה השוכנת סמוך לעירו, עיירה שהתגוררו בה יהודים רבים. היום לפנות ערב כשהגיע לעיירה הבחין בהמולה מיוחדת, והדבר עורר את סקרנותו. הוא פנה אל אחד מן העוברים ושבים ושאל לפרש התכונה המיוחדת, אלו הן הכנות שנעשות אצלנו היהודים לקראת חג הנקרא ראש השנה, השיב הנשאל בתמימות, זהו יומו הראשון של השנה אשר בו נידון כל העולם על מעשיו, הוסיף מילות הסבר לדבריו הראשונים.

דברי היהודי הפשוט הכו במוחו של המתבולל בעצמה רבה, אפשר שהיו אלו המילים שפגעו בו, או שמא זכרונו של יום הדין הקרב ובא הוא שהלם בו, כך או כך המשיך היהודי המתבולל לסייר בין דוכני השוק, וכל זיכרונות ילדותו התחילו שבים ועולים בראשו, הוא היה אחוז כולו התרגשות, ואפילו לא שם לב כיצד רגליו נושאות אותו כמו מעצמן אל עבר בית הכנסת שבעיירה.

כשקלט את הנעשה עמו, כבר דרכו כפות רגליו על מפתן בית הכנסת ממש, לרגע נבהל מעצמו, אך לא היה בו העוז לשוב על עקביו, מאידך גיסא בוש היה במראהו, ולכן פנה אל עזרת הנשים והסתתר שם מאחורי הווילון, כשהוא מתבונן דרך חרך צר בנעשה.

משל ונמשל

בזכות אותן שעות גורליות ייטיב לנו השם יתברך
בכתיבה וחתומה טובה לכלל ישראל כאחד בגשמיית
וברוחניות.

על מהות תקיעת השופר המשיל הרה"ק רבי לוי יצחק
מברדיטשוב זיע"א את המשל הבא. אחד המלכים
הגדולים והנשגבים יצא פעם לצוד ציד ביער בלוויית
נאמניו. לפתע סטה סוסו של המלך מדרך הישר, והחל
לדהור בין עצי היער, מבלי דרך שביל או מבוא, ככל
שניסה המלך לרסנו לא עלה הדבר בידו, במשך שעות
רבות דהר הסוס בדרכיו עד שאפסו כוחותיו והוא נעצר
על מקומו המלך החל להביט סביבו מנסה למצוא מקום
מוכר או לפחות סימן כלשהו אך מאמציו עלו בתוהו ככל
שניסה להתקדם כדי לצאת מהמבוך תעה יותר. לפתע
פגש ביערן שהכיר את היער, מוצאותיו ומובאותיו כאת
כף ידו, זה הכיר באיש שמולו כי הוא הוא המלך הגדול.
מיד העניק למלך אוכל ושתיה, הכין לו מקום שינה,
ולאחר מכן ליווהו לדרכים המובילות אל עיר הבירה.
המלך מצדו לא הרפה ממנו וביקשו לבוא עמו אל ארמון
המלכות, שכן ברצונו להעניק לו יקר וגדולה, כסף וזהב
לרוב. כשהמלך הבין כי איש חכם ונבון לפניו, גידלו
ועשאו לשר נכבד בעמיו. חלפו שנים והשר מעד בדרכיו
כנגד המלך, הובא השר הנכבד לפני המלך וזה דן אותו
למוות בעונו כי רב הוא. ביום המיועד נטלו התליינים
את השר מתא כלאו והביאוהו אל הגרדום, במקום נכח
גם המלך לוודא שפסק הדין יבוצע כדת וכדין, שעה קלה
לפני ביצוע פסק הדין, הורה לו המלך לבקש את בקשתו
האחרונה, השיב השר למלך, יחי המלך ירום הודו, איני
מבקש מכם שום דבר, מלבד בקשה אחת לי ממנו, אבקש
כי המלך ילבש כעת את אותם לבושים שלבש בעת
שהסתובב ביער לבדו עזוב ותועה, ואני אלבש את בגדי
היערן שלבשתי באותה שעה, יותר מזה אינני מבקש שום
דבר. הבין המלך הפיקח את כוונתו, חייך ואמר, חייך,
בחכמתך הרבה ניצלת, זוכר אני לך כעת את אותה שעה
שהצלת את חיי. בו במקום הורה המלך על חנינתו של
השר.

כן הוא הנמשל: בעת תקיעת שופר אנו מזכירים את
הברית שכרת הבורא עם אברהם אבינו בעת עקדת
יצחק, על ידי תקיעת השופר בטוחים אנו, כי בורא העולם
יזכור לנו את מסירות הנפש של אברהם אבינו ויצחק בנו
שנעקד על גבי המזבח, וכן את מעשי מסירות הנפש
שנעשו בכל הדורות, בזכות אותן שעות גורליות ייטיב
לנו השם יתברך בכתיבה וחתומה טובה לכלל ישראל
כאחד בגשמיית וברוחניות.

כשהכריז החזן בקול והוא רחום יכפר עוון, עבר בכל
גופו רעד עז, הוא ביקש להצטרף ממקומו אל תפילת
המתפללים אבל מלות התפילה נשכחו ממנו לחלוטין,
סערה התחוללה בנפשו ועיניו זלגו דמעות.

משעזב אחרון המתפללים את בית הכנסת, אור האיש
עז, נטל לידיו סידור והחל לרענן את זכרונו, שעה
ארוכה מאוד עמד על מקומו מרוכז בסידור שבידיו
והתפלל בכוונה עצומה, בתפילתו שילב דברים שיצאו
הישר מתוך לבו, וכשהוא נסער ונרגש החל לנהל דו
שיח גלוי עם קונו.

יודע אני ריבונו של עולם, אמר, שנכשלתי בכל
החטאים שרק ישנם, וכאן החל לפרט את חטאיו, הוא
פירט את החטאים שבין אדם לחברו ואת שבין אדם
למקום, רשימתם של אלו האחרונים הייתה ארוכה
במיוחד, אבל סיים, האמן לי אבינו שבשמים, כי בכל
לבי מתחרט אני עליהם, אתה שרחום הנך, סלח נא לי
עליהם, ומרגע זה ואילך לא אוסיף עוד לחטוא, מעתה
אשנה את דרכי ואשובה אליך, קבלני נא. כך הוסיף
האיש לזעוק ממעמקי נשמתו זמן רב, עד אשר נפל
והתמוטט על מקומו באפיסת כוחות.

ואני סיים הבעל שם טוב הקדוש את סיפורו כשנהרה
שפוכה על פניו הקדושים. עקבתי כל אותה עת
בהתרגשות עצומה אחר תהפוכות נפשו של האיש,
ראיתי את נשמת היהודי בתפארתה, נפעמתי לנוכח
היכולת שלה להתרומם בתוך זמן קצר מבירא עמיקתא
אל איגרא רמא, עכבתי את התפילה כי המתנתי
לתפילתו שחוללה רעש עצום במרומים, רציתי
שתפילתי תתלווה לזו של בעל התשובה בדרכה
הישירה אל כיסא הכבוד.

פילולא דצדקיא

P6422112@gmail.com